

Uredništvo i uprava
JUGOSLOVANSKE EMIGRACIJE
za Slovence in slovenski del
Julijanske Krajine

ISTRA

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

ŠPANIJA, ITALIJA I NEUTRALNOST

Kada je počela Malaga sva fašistička štampa je prvi put dana prenijeta bez komentara pisacem »Manchester Guardianem« gdje se kaže da su talijanski vojnici osvojili Malagu. (»Mi smo u posljednjem broju prenijeli taj članak» Manchester Guardian). Fašistička štampa je to stavila na viđeno mjesto.

Druogu dana je, međutim, ta štampa otvoreno pisala o toj pobedi kao o pobedi talijanskog vojske, a »Regime« je takođe dočekalo pisac:

Nada podnijedne nije čekala da se stupi razmora, već je počela u komplikiranu legiju da napadne nepristatelja civilizacije i zada smrtni udarac međunarodnom oboru koji se bori uz Caballera.

Mjedutim 16. o. m. ja evropska štampa donijela vijest iz Lehdona u sonzacionalnoj formi u kojoj kaže da je na sjednici komiteta ambasadora u Foreign Office postignut sporazum o zabrani štanjima dobrovoljaca u Španiju, a »Evening Standard« je još da je na toj sjednici napisao da je Španija talijanstog ambasadora Grandu, da će se Italija odreći svojih ranjeni postavljanja uslova za zabranu ulaska dobrovoljaca u Španiju.

Zabranu o slanju dobrovoljaca stupa na snagu u subotu 20. o. w. po tim povodom piše »Daily Herald« da će Italija do subote slati dobrovolje i ratni materijal, a »Times« veli, komentirajući odluku odbora za nemirjevanje:

»Oni koji pomažu generalu Franu drže da su mi poslati dovoljnu pomoć za nastavljene borbe do pobede. Uz to, poslat će mi još pomoći do datuma stupanja na snagu ovog sporazuma. Prituši Talijana bio je tokom posljednjih osam sedmica naročito jer, te nju nemopaju da je broj vojnika, upućenih da Italija kroz to vrijeme u Španjolsku, dostigao najmanje 10.000.«

»Manchester Guardian« između ostalog napiše: »Italija u sudarušenju trenutku vodi vojne operacije u Španjolskoj sa najmanje 50.000 vojnika i opromišljenim stokuvoima ratnog materijala.«

Gospoda Tabouis, komentirajući tu odluku u »Osvrtev« veli, između ostalog, da u Londonu propadajuće mišljenje da Talijan smatraju da već imaju došla trijumfu u Španjolskoj i da će do subote stiti da ih još dosta prednje, no bojiste, te da imaju razloga čak i da pozdrave donesenom odluku kojom će sprječiti upućivanje nove vojne pomoći Španjolskoj vlasti.

Isti list donosi i članak Albertia Bayea, koji kaže da bi ministar spoljnih poslova g. Delbos odgovorio Španjima svih stranaka narodnog fronta kad bi jasno i glasno rekao:

»Ili će Njemacka i Italija bez odlaganja obustaviti upućivanje pomoći za Španjolsku ili će Francuska smještiti otpočeti snabdijevati Španjolsku vlast!«

»Pitagor« kaže između ostalog:

»Bili bismo mogli iznenaditi promotorom u državu Italiju, kada ne bismo znali, da je Francuska veličana dala na znanju Rimu, da talijansko prodrije u Španjolsku, skoro isto toliko opasnim za svoju sigurnost kao i njemacko prodrije u Španjolsku Marokom.«

»Portuaz u listu »Echo de Paris« piše:

»U istom temi izražavaju mudi da će se nadokončiti i posljednje smršti i da će se sporazum postignuti u Londonu stevno primijeniti na cijeloj liniji i to u odredjenoj rokovitosti.«

Portuaz smatra da je Europa prebrodila period vremena opasan za mir.

Portuaz dodaje da su ovom istih dana doprinijeli i razgovorili sa talijanskim ambasadorem u Parizu, koji se u ime svoga vlasta želio zgod nedavanog govora francuskog ministra predsjednika u koncu je tom prilikom dano mu svrzo da je upućivanje talijanskim trupama u Južnu Španiju izazvalo veliku uzenomirnost u Francuskoj.

O toj uzenomirnosti i energičnoj akciji Francuskoj javila »Morning Post«, koji kaže da je do neotkrivanih rezultata došlo po glavito zahvaljujući odlučnom državanju francuskog ambasadora Corbića. U političkom krugovitom, kaže list, vlasto je utisak da odlučne riječi Corbića treba razumjeti tako, da je Francuska u danom slučaju riješena da uputi u Španjolsku diove divljetje, koje bi izazvalo ljeraj gradjanstvo rata.

Ali u tom nisu vrste optem zadovoljstvu, tma i jedna nota koja kvar. A to je država Portugal. Jer Portugal ne prislaže na kontrolu. Portugal, koji je već nekoliko decenija neko vrši englesku političku koloniju, taj Portugal prikosi Velikoj Britaniji, Francuskoj i cijeloj Evropi. Kako je to moguće? Stoji tako da je država Portugal, pitaju, će mnogi evropski listovi.

I još nešto. Ako se sjetimo da je Italija bila ukrađena u Cudinu 10.000 vojnika, prije toga i Španjolska istoga dana kada je bio potpisani dečimbeni sporazum s Engleskom... A ako se sjetimo toga koju je

Kavranci ostaju bez svoje zemlje NEČOVJEĆNIM UTJERIVANJEM NEPRAVEDNIH POREZA ODUZIMAJU ŠELJACIMA U KAVRANU ZEMLJU

Kavran, februara 1937. — Od svih seljačkih općina, naše je naširomašnije. Ono malo rodnoj polja nestaje, ter nam zima voda odnosi zemlju u more, pošto smo na brijezu Iznad mora kao poluotok. Mi smo se prije rata bavili poljodjelstvom, rebarjenjem, a većina paljenjem i apelnicom (vapnom), a ne nekoliko nas je radilo u kamenočolima, ter imamo prvoklasni kamen. Danas živimo jedino iz ribolova, ali i to nam vrlo slabos uspijeva, jer nemamo sredstva za ribolov, pošto smo osimili do skrajinosti. Poreze plaćamo kao naibogatiji kraj u Italiji za prvočasniju zemlju. Već petnaest godina se tužimo i pravimo rekurse, da bi nam klasificirali našu zemljinu kao drugoklasnu, pa da nam se suži porez, kako je to po drugim krajevima u Italiji. Međutim, tako smo to uvek činili redovnim putem preko sindikata, svedeno nam nije uspjelo.

Do 1932. svake godine bile su naše tuzbe na redu, jer već onda nismo mogli dalje izdržati, na smo te godine išli u deputacijski sindikat, obavještavajući ga, da mi ne možemo više izdržati i nek nam se već jedanput snizi taj porez ili neka si izmuni našu zemlju, dijeu i žene, da ne kaže, nas hrane. Kod sindikata smo naši inak dobrih ljudi, koji su shvaćali naš očaj i položaj, ter su poznali naše prilike, pošto su se prije uverili na licu mjeseta, kad su došli u Kavran da izvide. Taj dan je generalni sekretar sindikata za poljodjelstvo telefonišao prefektu, kako je došla denuncija ljudi sa energetičkim nastavom, da im se već jednom riješi njihovo pitanje, ter da su gladni kruha, a kamo li da moru plaćati onako visoki porez. Unatoč da prefekt riješi našu pitanje, da je naredio policiji da se posalje u naše selo jedna četa karab-

nara, da bi sprječili svaki pokušaj pobune.

Prije nego su se ljudi vratile kući, bilo nam je ciljelo selo u opsadnjenom stanju. Narod je bio terorisan i od onda smo prešli u našim prosvjedima, jer nije bilo koristi. Danas nema našem selu skoro nijednog seljaka vlasnika svoje zemlje. Većini je već oduzeta zemlja, a nekolicini će biti doskora na dražbi, jer već godišnja nitko ne plaća porez.

Pred malo dana su bili na dražbi posluđeni udovice Kostešić Marile zvane Stanislinka. Tal posled je otišao na dražbu za hiljadu lira. Osim toka su prodali loza dana i imanje Rumac Martina zvanog Kovač i Peruško Martina.

Naše porodice, kojih ima desedeset, ostaju malo pomalo bez zemlje, a deseset će ovako nastavi, ostati će bez kuće, i kućista.

Kalvarija, ki je svetu nepoznana

OBSIRNI ČLANKI O NASEM NARODU POD ITALIJOM V AMERIŠKEM SLOVENSKEM TISKU OB IZDAJI ANGLEŠKE KNJIGE DR. LAVA ČERMELJA

V listu »Napredek« (Cleveland) od 20. januara in v »Enakopravnosti« (Cleveland) od 25. januarja beroemo obširni članek o našem narodu pod Italijo po priliku prikaza angleške knjige dr. Lava Čermelja. V »Enakopravnosti« je izšel potem članek tudi u angleškom jeziku.

Preteći smo knjigu, ki se bavi s položajem, oziroum zatiranjem slovenskega in ostalega slovenskega življa v takozvanih Julijanskih Krajini. Pisec je dr. Lavo Čermelj, angleški prevod je napravila F. C. Copeland, ki je lektorica angleščine na Ilirijanski univerzi, založila pa je »Lavo Čermelj« Slovenc v Hrvatskem in Italijanskem. Slovenci v Hrvatskem in Italiji so dobri, ampak dvomljivo, da je bolle — ni skoraj nesesar znanega o naši narodni manjinski v Italiji in o njeni Kalvariji. Naši ljudi — Slovenci v Hrvatskem in Italiji, poleg onih v Beneški Sloveniji, ki so prišli pod Rimlji 1. 866 — ie do 700 tisoč, torej nekaj več kot je n. p. Židov v Nemčiji, in ce se ne motimo, tudi več kot je Nemčevci v južnem Tirolu, ki so bili kakor naši Primorci predani Italiji na podlagi zolnoglasega Londonskega pakta, pa vendar, kakor razlika glede informiranosti svetovne javnosti.

Jo to najbržo najboljše in najtemeljitešče došlo te vrste, kar jih je še dosegel iz slovenščine.

Zanimljivo bi bilo vedeti, koliko teh knjig se je natisnalo, koliko razposlalo in kam?

Ali so jo dobila uređujuća važnih ameriških listov, in redakcije vplivnih časopisov v Angliji? Se razume, da pri velikih listih ne breme vsega, kar prejmejo, da se mnogo knjig, ki jih klasificirajo med »propagando« zmeče proti ali pa v omara nabirajo prah; ampak intenzivna in sistematična propaganda v nobenem slučaju ne more ostati brez vsakega uspeha, če se pri nji dovolj dolgo vztraja.

Zalostno dejstvo namreč je, da ameriški javnosti v splošnem — kako je v Angliji, ne vemo, ampak dvomljivo, da je bolle — ni skoraj nesesar znanega o naši narodni manjinski v Italiji in o njeni Kalvariji. Naši ljudi — Slovenci v Hrvatskem in Italiji, poleg onih v Beneški Sloveniji, ki so prišli pod Rimlji 1. 866 — ie do 700 tisoč, torej nekaj več kot je n. p. Židov v Nemčiji, in ce se ne motimo, tudi več kot je Nemčevci v južnem Tirolu, ki so bili kakor naši Primorci predani Italiji na podlagi zolnoglasega Londonskega pakta, pa vendar, kakor razlika glede informiranosti svetovne javnosti.

Radi dobrega pol milijonov Židov v Nemčiji, s katerimi Hitler prav ni bolje v Nemčiji, ne vemo, ampak vsega, ki se ne ravna ko Mussolini z našim narodom i vpošteva položaj Slovencev pod Italijo.

(pravzaprav bolje — Hitler vsaj sledi neke vrste bestijalni logiki; če odklanja Žide kot enakovredne plemena, tudi od njih ne zahteva, da bi za Nemčijo kri preliv, menter, ki je Mussolini »slovenske ambasade« prve postal v Afriku, da so umirali za laško slavo! se ves civilizirani svet vrzuja, protesti od vseh strani sveta dežujejo na Berlin, vodi se bojkota gibanja proti nemškim produktom in propagandi, ki je počiva na podnevi ne ponosi, skrbi, da je vsak čitalnik kjerkolisibodi na svetu, kjer Še vlaže svobodnega tiska, vsaj informiran z usodo židovske manjine in Hitlerjevi državji.

Položaj Tirecev pod Italijo morda nato razbojnici, toda je vsaj poznan, vsaj popolnoma potlačen ni, kot, da se sluči z našimi Primorci. Nemčka propaganda je manjša, toda na delu je vedno. Ni dolgo tege, ko smo videli nemško propagandno mimo, na kateri so bili označeni »nemški otroci« Štrom Europe. Kočevarji so bili importirani v Slovenijo pred stoljeti, toda na dotični mapi so označeni. Berlin ni pozabil manjef! — (V zaključku piše Članek o Slovencih in raznih borbi v katerih so se našli v Italiji).

Ovaj gest papo XI. kaže se u talijanski politički krugovitini, niko le po papu bio promišljen in učenjen na osnovu zrelog razmišljanja. Karakteristično te, da je ovim svetim telegramom papo, koli je priznao talijanski imperij, došao u sukob sa Državom naroda.

Stanje Lojzeta Bratuža

Stanje Lojzeta Bratuža, ki je moral za Božič pod fašističnim pritisnikom biti večjo koljino olja, se nikarok ni zboljšalo. Pretekli den so se bili našli najlužega. Poklicarji so k njegovi posteli celo sestopili, teda do sedaj ne še nastopil noben preobrat v bolezni.

V soboto in nedeljo le bil Bratuž v agoni. Nimamo še vesti, ali ni morda, menter, ki je podlegel. Izkazalo se je, da so mu dali pitt ne ricinovega olja; temveč olje za mačko, ki je vsebovalo bencol. Od zlomljene ščetke vratil vse moralo, da se vratil v bolezni.

SE ENA KNJIGA DOVOLJENA

Goriški prefektura je dovolila Goriški Matiči se eno knjigo: »Veselje z goðe, zbiral in prevedel Tone Černičar. Gorišca 1936, str. 132. «Svebule je 17 povest iz raznih jezikov. Platnico je risal Spacial, knjiga ima ilustracije raznih slikarjev pa tudi ved lesorezov domačega slikarja A. C.

PAPA PRIZNAO OSVOJENJE ABESINJE

Rim, 15. februara. — Dnevni listovi, donose: U političkim krugovinama izjavlja se veliki senzaciji okolnosti, što je papa

Papo XI. na pozdravni telegrafu, koli mu je

uputio talijanski kralj povodom proslave petnaestodstotice ponifikata, odgovorio,

neuskoricući svoj odgovor na talijanskog kralja i cara Abesinije. Prema tome je

kaže se, papa na vidljiv i otvoren način priznava osvajanje Abesinije od strane Italije i talijanskog imperij.

Ovaj gest pape XI. kaže se u talijanski politički krugovitini, niko le po papu bio promišljen in učenjen na osnovu zrelog razmišljanja. Karakteristično te, da je ovim svetim telegramom papo, koli je priznao talijanski imperij, došao u sukob sa Državom naroda.

Stanje Lojzeta Bratuža

Stanje Lojzeta Bratuža, ki je moral za

Božič pod fašističnim pritisnikom biti večjo

koljino olja, se nikarok ni zboljšalo. Pretekli

den so se bili našli najlužega. Poklicarji

so k njegovi posteli celo sestopili, teda

do sedaj ne še nastopil noben preobrat

v bolezni.

V soboto in nedeljo le bil Bratuž v agoni. Nimamo še vesti, ali ni morda, menter,

ki je podlegel. Izkazalo se je, da so mu

dali pitt ne ricinovega olja; temveč olje

za mačko, ki je vsebovalo bencol. Od zlomljene ščetke vratil vse moralo, da se vratil v bolezni.

SE ENA KNJIGA DOVOLJENA

Goriški prefektura je dovolila Goriški

Matiči se eno knjigo: »Veselje z goðe,

zbiral in prevedel Tone Černičar. Gorišca

1936, str. 132. «Svebule je 17 povest iz

raznih jezikov. Platnico je risal Spacial,

knjiga ima ilustracije raznih slikarjev pa

tudi ved lesorezov domačega slikarja A. C.

DANAŠNJA STVARNOST ISTARSKOG PITANJA

Predavanje D. Deklića u beogradskom društvu.

Beograd, februara 1937. — U sredu 3. o. m. u prostorijama udruženja „Istra-Trst-Gorica“ u Beogradu održao je na sastanku Akademске sekcije predavanje Dragutin Deklić pod naslovom „Svako“. Bio je prisutan veći broj studenata i ostalih članova održanja. Predavač je, između ostalog, rekao:

Pri tretiranju svakog problema, uspej, rješenje ili bar rasvjetljavanje, moguće je samo tako ako se pri razmatranju istog držimo realnih materijalnih i istorijskih činjenica; treba da se u prvoj redu vodimo otvorenošću i istinom. Treba reći pravu riječ u pravo vrijeme. A kod nas je došlo, zala, pravovo vrijeme da se mnogo toga kaže.

U božićnjem broju „Istre“ zašla su, kao književni prilog „Misli“, jednog nastavka istaknutog emigranta. Tu, on između ostalog kaže ovo: „Biti čovjek svakad u svadbi... ništa prirodno je za junaka, ništa teže za kavukacu. Strastveno voljeti istinu, pravdu i slobodu, i smrtno mrziti svu što je tim osnovama društvenog reda, porekla spokojstva, blagostanja, naprek u progres protivno, to su uslovi za stupanje na pozornicu žrtve, časti i slave, u red junakusa. To su riječi na svome mjestu, sa kojima bi se trebali svu mi potpuno složiti. Ali složiti se, treba da ostanemo dosljedni tome u svima našim detaljima i stavovima u životu.“

Hoćemo da razmotrimo i da saznamo današnju stvarnost razlogovanog istarskog problema. U ovom slučaju mi moramo biti na čisto da današnju stvarnostno upotpunje, sa međunarodnim svjetskim prilikama, odnosno sa situacijom u kojoj se današnje čovječanstvo nalazi. To je prvi i najvažniji uslov za pravilno shvaćanje današnjeg pitanja, koje nisu specifično interesitve, a koje nije ništa drugo nego jedan održ i dijelj današnjih općih pitanja, pred čijim rješenjem se nalazi cijeli svijet. Jer ta naša opremljenja sirotkom Istra ne nalazi se u nekom imaginarnom kralju na Marusu, nego u centru i u sklopu današnjeg evropskog zbijanja. Stičnjem, prilika, popriliči svjetskoga rata, ta je pokrajina pripala Italiji. Obecjanja o postavljanju prava narodnih manjina, nisu održana. Dolazi na vlast fašizam, koji nastoji kroz sime izvršiti assimilaciju našeg življa i unistiti zadnje ostatke narodnih prava, kao svog naroda, tako još više i slavenskih manjina pod Italijom. — Uklješten dvstrukost, u tom ogromnom živnju talijanskog fašizma, nas tamoznji živali živi, podnosi buni se i oceňuje razvoj prilika, istražuju svojom, vježkovima urođenom, snagom u održanju svoje egzistencije, svojih narodnih i etničkih osobina.

Za naš narod u Istri, a prema tome logično i za naše istarske izbjeglice u Jugoslaviji, postavljaju se dve mogućnosti rješenja problema, u okviru kojega će se rješiti i naše istarsko pitanje. — Jedno rješenje prestavlja, našu pravnu i narodnu individualnost, život, a drugo smrt. Postavlja se pitanje, da li će pobijediti ratni imperializam, za koji ne postoji pitanje prava manjina, da li će pobijediti nasilje modernog barbarstva, koje je olječeno u internacionalnom fašizmu, ili će pobijediti zdrave narodne demokratije, sa pravednim poretkom, koje neće biti osnova rat, mražnja među narodima i lječenje unutar graniča, kucmici je ložbeni i naš narod u Julijanskoj Kraljini.

U ovom čakavskom kalendaru, jedna je žanrinska štokavka pjesma Ante Dukića „Na brlegu“.

Za naše je čakavice ova knjiga, žanrinska s stvarne i ležljive strane, nedavno je na svečanju proslavljeni Strossmayerovo dan u našoj Akademiji njezini član prof dr. S. Lvić održao na Gradčanskim Hrvatinama vrlo interesantno predavanje, u kojem je upozorio i na neke starje čakavskne izraze. Za Primorce je na pr. osoblje zahtijeljivo što se na Gradčini sume zove loza. Tako se još u XVI. vijeku zvali i u Kastavštini, gdje se je to općenito imalo čuvalo u današnjem vlastitom imenu općine Šume Loza.

Gradčanski kalendar „Naša domovina“ zauzimaju svakako punu pružnju naših čakavaca.

ŠTEVILNE OBSODBE IN PROCESI V TRSTU IN GORICI

Večji del gre za tihotapstvo, žganjekuho in beg čez mejo

Trst, februara 1937. — (Ag.). — Zadnji tihotapstvo se moral Zagovornici pred goriskim sodiščem: Franciška Godeš, doma iz Skofje Loke, je bila osvojena na mesec dñ zapora u 500 lir globe, ker je prenala čez mejo u Italijo kavo. Prijeli so jo na mejo. Osvojena je jugoslovenska državljanika.

Ker so prenala iz Jugoslavije sladkor, kavo, suhi grozdje, tobaki, žganjek in druge predmete, so se Zagovornici: Armand Kogoj, Krizel Bogomil, Eugen Spanger, Rudolf Albrecht, Ludvik Bajec, Leopold Terčel, Franc Benčin, Alojzij Mohorič, Pavla Kozelj, Ana Lihar, Marija Lihar, Andrej Čamar, Jožef Lapajne, Stefan Lovc, Marija Ridolf, Franc Urbančič, Karel Čehovin, Anton Milnar, Ana Peterelin, Angelina Lanajne, Stefan Lovc, Karel Kerševan, Mirača Sibana. Vsi so bili osvojeni na stroge donarne in zaporne kazni.

Pred puljskim sodiščem se pripravila proces proti 27 otožencem, ker so tihotapili tobak.

Dne 19. t. mi. se je vršila razprava proti Karlu Knežiću, staremu 30 let, Silvestru Urbancu, st. 43 let, Ivanu Martinčiću, st. 31 let, Ivanu Mulcu, st. 19 let, Franu Švagliju, st. 24 let, Ivanu Kučku, staremu 37 let in Josipu Kucev, st. 35 let, ker so 31 marca

lanskoga leta skušali vtihotapiti iz Jugoslavije 20 kor. prvi Štirje pa so se z orožjem v roki postavili v bran proti obmejnem militsnikom. Fran Švagli je na vest se 4 konje, oba Kučka pa sta ukradla poleg vsega se v Bači i konja.

Radi detomora se bosta morali zagovarjati Justina Starc, stara 33 let in Ivana Karži, stara 38 let iz Žiri pri Sežani. Obe sta otoženi, da sta virgli živo rojeno dete v 25 m globoko jamo.

Ker so skrivali oružje in municijo, ki so jo našli na blivih frontah, so se Zagovornici: Blaž Emri, Valentin Beltram, Franc Cotic, vsi iz St. Petra na Krasu. Osvojeni so bili na tri do pet mesecov zapora, in na darne kazni od 300 do 1200 lir.

Ker je javno pretepli svojo ženo, je bil osvojen Armand Kumar, doma iz Vrbovja, stanujec v Gorici, na pol leta strogega zapora. Poleg vsega so mu zagrozili se s konfuzijo, če se ne poboljša v ječi.

Silvij Winkler, star 20 let in Bogomil Sirk, star 24 let, oba iz Gorice sta bila osvojena na 3 mesece zapora v 2000 lir darne kazni, ker sta tajno prekoračila mejo pri Idriji. Na 1300 lir kazni pogojno je bil osvojen 55 letni Rudolf Tomičić iz Sv. Florijana pri Colu, ker je imel brez dovoljenja lovsko puško.

MARY VIDOŠIĆ PREVODI
NAŠE PJESNIKE

Izjava je kompozitorja Gervalova plesme Matetiča-Ronigova sa firsatkin i engleskim tekstom

Pjesma Ante Dukića „Udes“, koju je prevela na engleski Mary Vidošić i koja je več bila objavljena v dnevniku „Hudson Dispatch“ in Union City i u dvojezičnom poluhmjesečniku „Jugoslovenske Južne glasov“. U Detritu, izšla je sada i u „Jugoslovenskom Glasniku“ v Chicago dne 28 pr. m. Mary Vidošić, prevela je takoder čakavsku plesmu Draga Gervalisa „Pod Učenkom kučice bele“. Prijevod je izasao u spomenutom „Jugoslovenskom“ u Detritu dne 6. januara. Pjesmu je uglaždavio v ranjile Ivan Matetič-Ronig, a ovih je dana ta skladba izasla s hrvatskim i engleskim upitnikom na naknadu Frana Šidala u Zagreb (Trgovina muzikalija). Prolaz Tuškanac).

»UČITELJSKI TOVARIŠK

O Cirilu Drekonji

V „Učiteljskem tovarišu“ (Ljubljana) od 11. t. m. beretele te vrstice o Cirilu Drekonji in njegovem crteljcu „Beg iz življene“, o kateri smo že pisali v našem listu. „Učiteljski tovariš“ piše:

„V Biblioteki, v eni izmed redkih publikacij, ki illi že izdaja primorski rojak, je izšla Drekonjeva crtica „Beg iz življene“. Ta številka „Biblioteki“ prinaša še več drugih stvari različnih avtorjev, vendar je ta, Drekonjeva, načinjena.

Natovarji nam onišujev na slovensko vas za fronto, kamor sicer niso segale toponoske kroglice, a le preklostje volne le razkratajo duže in zapustijo za seboj telesa kralji bodbi tragедiji. „Beg iz življene“ je ena takška tragedija. Drekonja nam silka vse mirno in brez nesporbenih okraskov, vendar z večjo pestrostjo barvitih smo illi bili vajeni videti pri njem doljeti. Čim boli se dejanje razvila, tem boli se slov raznih, silike plastične. Le ob nislolokom dramatičnem silku vas ne more docela nprepričati in imamo za hip vtip, kot da mi ruha ob pretežkih nalogah omahuje. Klub teme snada to delo med najboljše Drekonjeve stvari, ki nani je porok, da nam ustvari lahko še marsikaj lepenja. Še zaradi nečesa je kultna zanimača. Kaže nam klaverin kulturne prilike v sosednjem dravci, imen Ciril Drekonja, ki spreminja cenzurijo v „Cirillo Drekonji“. Značilen je tudi tački stavek: Nad Carso (namesto nad Krasom) so plavili belli obliki.

CAKAVSKO VEĆE NA ZAGREBAČKOJ RADIOSTANICI

U subotu 20. februara u 8 sati navečer držati će na zagrebačkoj radiostanici predavanje o čakavskom narječju gosp. Ivo Jelenović. Recitrali će v nekot pjesme naših novih čakavskih plesnika. Končno je gospodinja Vera Matetič pjevati „Pod Učenkom kučice bele“. Čim dole pula mora, „Rodila loza grozda dva“. Ča je more da bi bilo polje! I »Ni mi ne piši mi ni vo poš—« sve kompozicije našek odličnog i poznatog skladatelja interpretatora istarske llesvice gosp. Ivana Matetič-Ronigova.

TALIJANSKI RASIZAM

— Činjenje da neki Talijan, nastajan u Istočnoj Africi, živi ma i privremeno, na nekom ženom koja nji bljese rase, smatrat će se krivljenim djelom. Kazna za one koji stupe u ovakve odnose bit će jedna do pet godina zatvora sa motivacijom da je „izgubio svaku dobročinstvo“. Izvršena radnja kod ovog krivljenog djebla je samo nezakonito zajedničko stanovanje, to prema tome bračna vez za između blejhih i crnih njuje zabranjeno. Smatra se da je broj ovakvih nezakonitih veza dosta rijekad i da će one moći biti praktički likvidirane.

MALE VESTI

— KOMISIJA ZA MANJINE MEDJUNARODNE UNIJE u dnevu za Državni narodni uputil je nacionalnim uradom predlog, v kome se nalazi klauzula o zavaru manjina, koja trča da udele u Pakt Država naroda.

— EVROPSKI KONGRES MANJINA ima se se održati še tokom ove godine u Londonu. Na kongresu će učestvovati Nemačka nastolati, da pokrene bitanje manjina u Čehoslovačkoj.

— Usprkos svih prilepnim talijanskim okupatorim vlasti neče Abesinci da zamisli svoje srebrne talire za talijanski partnir novac.

Sir se rodio talijanskom prilepolonjskom. Zvati će se Vittorio Emanuele. Vlada ne odredila, da se viju zastave kroz tri dana u cijeloj Italiji. Tom prilikom je dat i amnestija, i to do 2 godine za one, koji su kažnjeni manje od deset godina, a 4 godine su oprošteni onima, koji su osuđeni na više od deset godina.

— 100.000 lira je podijelio Mussolini počasnim Zadru i Puže za zimski pomoći. Tih 100.000 lira je Mussolini darovao Prince Tonironu u slavu proglašenja Imperija. (Toniron je onaj princ na čijoj zemlji je osnovan.)

Tulio Gianetti, predsjednik saveza fašističkih industrijskih radnika otišao je u Koln. Boraviti će u Nemačkoj nekoliko dana, te će u pratnji dra. Leya, vodje nemacke Fronte rada, proučavati organizaciju Fronte rada.

— Prema informacijama iz talijanskih diplomatskih krugova predleži mogućnost, da se Italija vrati sardini u Ligu naroda ier se očekuje, da će ova međunarodna institucija priznati aneksiju Italije.

— Španjolska PTT uprava javila, da se ne primaju više telegrami upućeni dravcem Ital-kabel.

V Gorico se je vrnila dne 7. t. m. prva grupa iz bataljona „Tevere“ in sicer iz vzhodne Afrike. Na postaji so pričakovani, vratilo se vojske zlasti številni domaćini iz goriske okolice, ki so po 15 mesecih zoper spreljali svoje sinove.

— U Puli su se vratile iz Istočne Afrike dva vikla vojnika iz bataljona „San Marco“.

— V Italiji pripravljajo velikansko protestno ustanovitev Imperija. Ob tej priliki bo bilo priso, ali vsaj želi priti, iz Abesinije par 1000 ljudi — domaćinov »vesvrst, ras, kostum in ver«, na svoje stroške. Ogledali si bodo tudi ostalo Italijo, ter se vrnili preko Trsta.

— Za proslavo ustanovitve imperija nabirajo prostovoljne prispevke, ki jih sprejema sam Mussolini. Tako so darovali na pr. Institut za bombaž 125.000 lir, tvrdka Brown-Boveri 120.000 lir itd. Najmanjši znesek darovanega znača 5.000 lir.

— V Trstu se pripravlja na visoki travnik sliki poseben muzej za kolonialno gospodarstvo. Trst čuti, da je posebej potreben za to akcijo in hoče tudi prednjačiti v tem, ter opozarja na to svoje domači slike samega dučaja, da se bo spomnil Trsta, kadar bo treba boriti od države.

— Japonska in Italija sta sklenili poslovno konvencijo, s katero se obvezujejo vzajemno, da ne bosta dovoljevali filmov, ki bi bili nasprotni interesom ene ali druge države. V ta namen se ustanovili posebna cenzura.

Iz Addis Abebe poročajo, da je bil takmal odlikovan neki Aldo Tudor iz Gorice, ker se je junakom obnašal v bojih, ki so jih prestali oddelki tankov, ki jim Tudor pripada. Dobil je denarno nagrado, zlatno kolajno za junakstvo in večjo vstopo doletja. Odlikovanje sedaj nabijajo po vsem vsej Julijski Krajini za zgled vsem domačinom, kakši se je treba boriti za veličino Italijanskega imperija.

— Da bi kralj svoje notranje potrebe, ki so nastale z velikimi vojaškimi izdatki, počela italijanska vlada prisiljena razpisati novo notranje posojilo. Kukar vse kaže bo novo posojilo razpisano zoper na podlagi neprimernosti in bo znašalo 5 posto, kakov je prejšnje. Nemogoče je predvidevati vse posledice, ki illi bo neločno to posojilo, zlasti za naše kmetje, ki vsl. že konaj zmaguje breme in se prejšnjega posojila niso popolnoma izplačali. Večina se jih je moral zadržati. Posojilo naj bi slo za nova javna dela v Abesiniil. In za zmanjšanje brezposeljenosti.

— Dvig porok, padec rojstev, to dejstvo straši sedaj vse one, ki se kažejo za dvig rojstev. V Trst je kaže demografsko stanje za januar slediće številke (v oklepaju so odgovarjajoče številke za decembra 1936): Porok je bio 192 (200), živih rojenih 284 (273), mitrovrjenih 8 (8), umrlo 398 (434). — Kot vidimo se je pokazal v prvem mesecu letnega leta nekoliko pomirilje večji rezultat za demografske bojevinke.

— Število delničkih družb v Italiji se je dvignilo na 19.228, dočim je bilo leta 1935 16.277. Padel pa je akcijski kapital od 49.650 milij. na 44.095 milijonov. Kot vidi vidi se je dvignilo le število malih družb.

— V Napolju sprejemajo z velikimi slavostnimi transporti vojakov in ranjencev iz Vzhodne Afrike.

— S posebnimi ceremonijami je letalsko ministarstvo darovalo Urugvaju veliko moderno letalo. To spominja nekako na nekdanje obdarovanje abesinskoga cesarja s tankom.

